

ZAKON

O IZMENI ZAKONA O UDŽBENICIMA

Član 1.

U Zakonu o udžbenicima („Sl. Glasnik RS“ broj 68/15), član 9. menja se i glasi:

„Finansiranje udžbenika sredstvima budžeta Republike Srbije

Član 9.

U cilju omogućavanja jednake dostupnosti obrazovanja i vaspitanja učenicima i polaznicima osnovnog obrazovanja, Vlada finansira sredstvima iz budžeta Republike Srbije pripreu, nabavku i dodelu udžbenika, priručnika i nastavnih materijala za osnovne škole za narednu školsku godinu.

Vlada finansira sredstvima iz budžeta Republike Srbije i pripremu, nabavku i dodelu udžbenika, priručnika i nastavnih materijala za osnovnu školu na jezicima nacionalnih manjina i za učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom za narednu školsku godinu, a koje je javni izdavač obavezan da pripremi, u skladu sa ovim zakonom.

Ukoliko, udžbenik i priručnik i nastavni materijal iz stava 2. ovog člana ne bude odobren, Vlada finansira sredstvima iz budžeta Republike Srbije pripremu, nabavku i dodelu tih udžbenika, priručnika i nastavnih materijala privatnog izdavača za koje se izjasnio najveći broj učenika određene generacije, a koje je privatni izdavač obavezan da pripremi, u skladu sa ovim zakonom.

Vlada, radi obezbeđivanja dostupnosti svih udžbenika i priručnika i nastavnih materijala utvrđenih planom udžbenika, finansira pripremu, nabavku i dodelu nedostajućih udžbenika, priručnika i nastavnog materijala za učenike i polaznike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, pripadnike nacionalne manjine, kao i za stručne predmete u stručnim i umetničkim školama, u skladu sa ovim zakonom.

Izbor i nabavka udžbenika, priručnika i nastavnih materijala utvrđenih odlukom iz st. 1. do 3. ovog člana, vrši se u skladu sa ovim zakonom i zakonom koji uređuje oblast javnih nabavki.“

Član 2.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije“.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje Zakona o izmeni Zakona o udžbenicima sadržan je u članu 97. Ustava Republike Srbije, prema kome Republika Srbija, pored ostalog, uređuje i obezbeđuje sistem u oblastima zdravstva, socijalne zaštite, boračke i invalidske zaštite, **brige o deci, obrazovanja**, kulture i zaštite kulturni dobara, sporata, javnog informisanja; sistema javnih službi i druge odnose od interesa za Republiku Srbiju, u skladu sa Ustavom.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Odredbe člana 71. Ustava Republike Srbije garantuju pravo na obrazovanje. U navedenom članu st. 1. i 2. eksplicitno predviđaju da svako ima pravo na obrazovanje i dalje da je **osnovno obrazovanje obavezno i besplatno**, a srednje obrazovanje je besplatno.

Pored toga u članu 65. stav 1. Ustava utvrđeno je pravo, ali i **dužnost roditelja** da svoju decu izdržavaju, vaspitavaju i **obrazuju**.

Ustav takođe predviđa u članu 66. stav 1. da porodica, majka, samohrani roditelj i dete u Republici Srbiji uživaju posebnu zaštitu, u skladu sa zakonom.

Imajući u vidu navedene odredbe, a naročito odredbe člana 71. koji predviđa da je osnovno obrazovanje obavezno i besplatno, predlažemo izmenu Zakona, tako da se u punoj meri ostvari smisao Ustavom zagaranovanog prava na obrazovanje. Osnovno obrazovanje nije samo pravo, već je i obaveza (obaveza deteta da pohađa osnovnu školu, a roditelja da dete upiše u školu, te da obezbedi uslove za adekvatno obrazovanje deteta i za svestrani i potpuni razvoj njegove ličnosti).

Ustavom je utvrđena obaveza osnovnog obrazovanja. Ovo je jedna od retkih ustavnih obaveza (Ustavom je još samo utvrđena obaveza plaćanja poreza), budući da se Ustavom garantuju prava, a ne utvrđuju se obaveze. Smisao ove obaveze jeste garancija da se deci obezbede minimalni uslovi za razvoj ličnosti, te da se osposobe za samostalni život i napredak, a samim tim i da se obezbedi napredak društva kao celine. Istovremeno da bi se ova svrha ostvarila utvrđeno je da je osnovno obrazovanje besplatno. Svakako da se besplatnost obrazovanja može tumačati tako da su učenici, odnosno njihovi roditelji oslobođeni plaćanja školarina ili drugih sličnih troškova. Međutim, ako se Ustavom utvrdi obaveza pohađanja osnovne škole, takva obaveza postaje pravna obaveza najvišeg ranga i samim tim država je dužna da stvori sve uslove da takva obaveza bude i ispunjena bez dodatnih opterećenja. Ne mogu se nametati bilo kakvi dodatni tereti roditeljima, odnosno staraocima i time otežavati ispunjenje ovakve obaveze. Zbog toga predlažemo da udžbenici za osnovnu školu moraju biti besplatni za sve učenike bez obzira na materijalno stanje njihovih porodica.

III. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA I POJEDINAČNIH REŠENJA

Članom 1. Predloga zakona predviđa se izmena postojećeg zakonskog rešenja prema kome Vlada **može doneti odluku** da sredstvima iz budžeta Republike Srbije finansira nabavku i dodelu udžbenika, priručnika i nastavnih materijala, za narednu školsku godinu za učenike i polaznike osnovnog obrazovanja iz socijalno/materijalno ugroženih porodica, odnosno **može doneti odluku da se** budžetskim sredstvima finansira priprema, nabavka i dodela udžbenika za učenike osnovnih škola na jeziku nacionalnih manjina i za učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, kao i nedostajućih udžbenika za ove kategorije učenika i nedostajućih

udžbenika za stručne predmete u stručnim i umetničkim školama. Predložena izmena predviđa da Vlada **obavezno finansira** budžetskim sredstvima nabavku i dodelu udžbenika, priručnika i nastavnih materijala za sve učenike i polaznike osnovnih škola bez obzira na njihovo imovno stanje, odnosno da obavezno finansira pored nabavke i dodele i pripremu udžbenika za učenike osnovnih osnovnih škola na jeziku nacionalnih manjina i za učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom i nedostajućih udžbenika za ove kategorije učenika i nedostajućih udžbenika za stručne predmete u stručnim i umetničkim školama.

Članom 2. Predloga zakona propisan je rok za stupanje na snagu zakona.

IV. ANALIZA EFEKATA PROPISA

Zakonska izmena koju predlažemo omogućava lakše ispunjenje ustavne obaveze – obavezno pohađanje osnovne škole i ujedno će sprečiti pogoršavanje životnog standarda porodica koja izdvajaju značajna sredstva za udžbenike, budući da značajan broj porodica ne može ostvariti, prema postojećim zakonskim rešenjima, pravo na državnu pomoć u pogledu nabavke udžbenika, jer ne spada u statističku kategoriju materijalno ugroženih porodica, a faktičko stanje je potpuno suprotno.

V. FINANSIJSKA SREDSTVA POTREBNA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona potrebna su dodatna finansijska sredstva čiji iznos će utvrditi ministarstvo nadležno za poslove finansija zajedno sa ministarstvom nadležnim za poslove osnovnog obrazovanja.

VI. PREGLED ODREDBA VAŽEĆEG PROPISA KOJE SE MENJAJU

Finansiranje udžbenika sredstvima budžeta Republike Srbije

Član 9.

~~U cilju omogućavanja jednake dostupnosti obrazovanja i vaspitanja učenicima i polaznicima iz socijalno/materijalno ugroženih porodica, Vlada može, u skladu sa raspoloživim sredstvima budžeta Republike Srbije, da donese odluku o finansiranju nabavke i dodele, odnosno sufinansiranju nabavke, udžbenika, priručnika i nastavnih materijala, za narednu školsku godinu.~~

~~Vlada, radi obezbeđivanja udžbenika i priručnika i nastavnih materijala za osnovnu školu na jezicima nacionalnih manjina i za učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, može doneti odluku o finansiranju odnosno sufinansiranju pripreme i/ili nabavke i dodele tih udžbenika, priručnika i nastavnih materijala, koje je javni izdavač obavezan da pripremi, u skladu sa ovim zakonom.~~

~~Ukoliko, udžbenik i priručnik i nastavni materijal iz stava 2. ovog člana ne bude odobren, Vlada može doneti odluku o finansiranju odnosno sufinansiranju pripreme i/ili nabavke i dodele tih udžbenika, priručnika i nastavnih materijala privatnog izdavača za koje se izjasnio najveći broj učenika određene generacije, a koje je privatni izdavač obavezan da pripremi, u skladu sa ovim zakonom.~~

~~Vlada, radi obezbeđivanja dostupnosti svih udžbenika i priručnika i nastavnih materijala utvrđenih planom udžbenika, može doneti odluku o finansiranju, odnosno sufinansiranju pripreme i/ili nabavke i dodele nedostajućih udžbenika, priručnika i nastavnog materijala za učenike i polaznike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, pripadnike nacionalne manjine, kao i za stručne predmete u stručnim i umetničkim školama, u skladu sa ovim zakonom.~~

Odlukom iz stava 1. ovog člana Vlada utvrđuje:

~~1) nivo i vrstu obrazovanja, razred i predmet za koji će se finansirati, odnosno sufinansirati udžbenici, priručnici i nastavni materijali;~~

~~2) uslove i kriterijume na osnovu kojih učenik, odnosno polaznik ostvaruje pravo na finansiranje, odnosno sufinansiranje.~~

~~Izbor i nabavka udžbenika, priručnika i nastavnih materijala utvrđenih odlukom iz stava 1. ovog člana, vrši se u skladu sa ovim zakonom i zakonom koji uređuje oblast javnih nabavki.~~

U CILJU OMOGUĆAVANJA JEDNAKE DOSTUPNOSTI OBRAZOVANJA I VASPITANJA UČENICIMA I POLAZNICIMA OSNOVNOG OBRAZOVANJA, VLADA FINANSIRA SREDSTVIMA IZ BUDŽETA REPUBLIKE SRBIJE NABAVKU I DODELU UDŽBENIKA, PRIRUČNIKA I NASTAVNIH MATERIJALA ZA OSNOVNE ŠKOLE ZA NAREDNU ŠKOLSKU GODINU.

VLADA FINANSIRA SREDSTVIMA IZ BUDŽETA REPUBLIKE SRBIJE I PRIPREMU, NABAVKU I DODELU UDŽBENIKA, PRIRUČNIKA I NASTAVNIH MATERIJALA ZA OSNOVNU ŠKOLU NA JEZICIMA NACIONALNIH MANJINA I ZA UČENIKE SA SMETNJAMA U RAZVOJU I INVALIDITETOM ZA NAREDNU ŠKOLSKU GODINU, A KOJE JE JAVNI IZDAVAČ OBAVEZAN DA PRIPREMI, U SKLADU SA OVIM ZAKONOM.

UKOLIKO, UDŽBENIK I PRIRUČNIK I NASTAVNI MATERIJAL IZ STAVA 2. OVOG ČLANA NE BUDE ODOBREN, VLADA FINANSIRA SREDSTVIMA IZ BUDŽETA REPUBLIKE SRBIJE PRIPREMU, NABAVKU I DODELU TIH UDŽBENIKA, PRIRUČNIKA I NASTAVNIH MATERIJALA PRIVATNOG IZDAVAČA ZA KOJE SE IZJASNIO NAJVEĆI BROJ UČENIKA ODREĐENE GENERACIJE, A KOJE JE PRIVATNI IZDAVAČ OBAVEZAN DA PRIPREMI, U SKLADU SA OVIM ZAKONOM.

VLADA, RADI OBEZBEĐIVANJA DOSTUPNOSTI SVIH UDŽBENIKA I PRIRUČNIKA I NASTAVNIH MATERIJALA UTVRĐENIH PLANOM UDŽBENIKA, FINANSIRA PRIPREMU, NABAVKU I DODELU NEDOSTAJUĆIH UDŽBENIKA, PRIRUČNIKA I NASTAVNOG MATERIJALA ZA UČENIKE I POLAZNIKE SA SMETNJAMA U RAZVOJU I INVALIDITETOM, PRIPADNIKE NACIONALNE MANJINE, KAO I ZA STRUČNE PREDMETE U STRUČNIM I UMETNIČKIM ŠKOLAMA, U SKLADU SA OVIM ZAKONOM.

IZBOR I NABAVKA UDŽBENIKA, PRIRUČNIKA I NASTAVNIH MATERIJALA UTVRĐENIH ODLUKOM IZ ST. 1. DO 3. OVOG ČLANA, VRŠI SE U SKLADU SA OVIM ZAKONOM I ZAKONOM KOJI UREĐUJE OBLAST JAVNIH NABAVKI.

OBRAZAC IZJAVE O USKLAĐENOSTI PROPISA SA PROPISIMA EVROPSKE UNIJE
--

1. Organ državne uprave, odnosno drugi ovlašćeni predlagač propisa

Narodni poslanik Zdravko Stanković

2. Naziv propisa

Predlog zakona o izmeni Zakona o udžbenicima

The draft law on amending the Law on Textbooks

3. Usklađenost propisa sa odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, sa jedne strane, i Republike Srbije sa druge strane („Službeni glasnik RS”, broj 83/08) (u daljem tekstu: Sporazum), odnosno sa odredbama Prelaznog sporazuma o trgovini i trgovinskim pitanjima između Evropske zajednice, sa jedne strane, i Republike Srbije, sa druge strane („Službeni glasnik RS”, broj 83/08) (u daljem tekstu: Prelazni sporazum)

a) Odredba Sporazuma i Prelaznog sporazuma koja se odnose na normativnu saržinu propisa

b) Prelazni rok za usklađivanje zakonodavstva prema odredbama Sporazuma i Prelaznog sporazuma

v) Ocena ispunjenosti obaveze koje proizlaze iz navedene odredbe Sporazuma i Prelaznog sporazuma

g) Razlozi za delimično ispunjavanje, odnosno neispunjavanje obaveza koje proizlaze iz navedene odredbe Sporazuma i Prelaznog sporazuma

d) Veza sa Nacionalnim programom za integraciju Republike Srbije u Evropsku uniju

4. Usklađenost propisa sa propisima Evropske unije

a) Navođenje primarnih izvora prava EU i usklađenost sa njima /

b) Navođenje sekundarnih izvora prava EU i usklađenost sa njima /

v) Navođenje ostalih izvora prava EU i usklađenost sa njima /

g) Razlozi za delimičnu usklađenost, odnosno neusklađenost /

d) Rok u kojem je predviđeno postizanje potpune usklađenosti propisa sa propisima Evropske unije /

5. Ukoliko ne postoje odgovarajući propisi Evropske unije sa kojima je potrebno obezbediti usklađenost treba konstatovati tu činjenicu. U ovom slučaju nije potrebno popunjavati Tabelu usklađenosti propisa.

Sekundarni izvori prava Evropske unije koji postoje u ovoj oblasti nisu relevantni sa stanovišta materije koju obrađuje ovaj predlog zakona, tako da se uz ovaj predlog zakona se ne dostavlja Tabela usklađenosti.

6. Da li su prethodno navedeni izvori prava EU prevedeni na srpski jezik?

/

7. Da li je propis preveden na neki službeni jezik EU?

/

8. Učešće konsultanata u izradi propisa i njihovo mišljenje o usklađenosti

/

Potpis rukovodioca organa organa državne uprave, odnosno drugog ovlašćenog predlagača propisa, datum i pečat

Beograd, 12. septembar 2016. godine

NARODNI POSLANIK

Zdravko Stanković